

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6(46/iunie 2024)

SHAKESPEARE și EMINESCU – TITANI ai tuturor timpurilor (partea a III-a)

Prof. dr. Gheorghe Constantin NISTOROIU

„De-ași fi trăit când tu trăiai pe lume,
te-ași fi iubit atât cât te iubesc,
căci tot ce simt, - tot ție-ți mulțumesc:
Tu mi-ai deschis a ochilor lumină,
m-ai învățat ca lumea s-o citesc...”

(Mihai Eminescu)

Poezia, proza, drama, comedia, tragedia, permit celui hărăzit Artei, creației spirituale, după modelul nemuritorilor antici, să transmită semenilor din Patria lor și-a altor popoare tot ceea ce vede, ceea ce simte, ceea ce gândește, adică: Adevărul în toată goliciunea plinătății sale!

După ce trec prin oglinda sufletului lor, celebrele nume aureolate de legendă, caută corespondenți sau aleg personaje cu asemănări ale anticilor, ale celor hărăziți, îngemănând astfel cuvântul și sunetul – frați muritori și nemuritori totodată.

Din claritatea deplină a situațiilor, din descrieri ale naturii, comparații, metafore, din claritatea caracterizării personajelor, privite sub toate unghiurile de reflecție, reiese ascuțimea simțului de observație al regalului William în viața oamenilor, în curgerea lor telurică, sacră, cotidiană.

Viața geniilor, existența lor, flacăra spiritului lor profetic a fost dată de Sus, aprinsă serafic pentru a arde, a lumina viața conașionalilor lor într-o comuniune cu Dumnezeu și Sfinții cerului. Numind obiectul, botezându-l, punându-i nume, Omul îl năștea și îl nășea astfel încât cuvântul făcea cununia între autor (naș) și lucruri, ca o înrudire, ca o blagoslovenie, ca o iubire.

Iubirea frumoșilor îndrăgostiți ai zeului Cupidon, **Romeo** și **Julietta** seamănă cu pogorârea unei aurore care le aprinde inimile, contopindu-i într-o singură ființă, într-o plinire a extazului, într-o străfulgerare a paradisiului, încântându-i să-și jure amorul pe orice existență în cer și pe pământ: pe inimă, pe zi, pe noapte, pe lună, pe soare, pe chip, pe flori, pe pomi, pe altar, pe suflet...

Romeo: „Copilă, jur pe sfânta lună care/ Chenar de-argint pe vârf de pomi brodează...” **Julietta:** „O, nu jura pe luna-nșelătoare,/ Ce-și schimbă discu-n fiecare lună,/ Nu vreau să fii și tu din cei ce mint...”

Romeo: „Pe ce să jur dar?”

Julietta: „Nu jura de loc!/ Sau jură doar pe nobilul tău suflet!/ Pe sfântul idol din altarul meu,/ Și te voi crede...”

Romeo: „O, dacă iubirea...”

Julietta: „Las-, nu jura! Oricâtă-i fericirea/ Pe care o simt acuma lângă tine,/ Dar legământul acestei nopți îmi vine/ Prea iute, nu știu cum, prea fără veste,/ Prea ca un fulger care nu mai este...” (W. Shakespeare, *Regele Ioan, Comedia Erorilor, Romeo și Julietta*, Ed. de Stat pentru Literatură și Artă, București-1955, p. 319)

„În Eminescu nu e dragoste și durere de dragoste”, cum s-a grăbit să gândească poetul Arghezi.

În Eminescu este dragoste și iubire de dragoste!

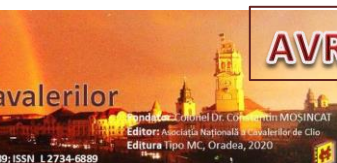
Iubirea lui cântă! Dragostea lui cheamă! Trăirile lui povestesc și prevestesc!

Înțeleptul nostru Voievod Neagoe Basarab, de-acum prin grația lui Dumnezeu și purtarea de grijă a Arhiepiscopului **Calinic de Argeș**, canonizat sfânt, spunea în tratatul său de filosofie, că, „**Dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii. Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu.**” (Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, citat de Constantin Noica, *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Humanitas, București-2014)

Eminescu pare o incantație magică. Copleșește ca un mister plin de farmec. Surprinde ca o taină neînțeleasă. E poate cântecul menirii sale prin care au încercat odinioară ispititoare sirene să-l atragă în mrejele lor pe neînfricatul get Ulise... Un cântec al dragostei eterne...

Un geniu ca el, și oricare alt geniu-profet creștin, își jertfește viața pentru a dezvălui oamenilor calea spre adevăr, drumul spre dreptate, cărarea spre lumină, dezvăluind totodată mirajul artei, umanizând într-un fel natura ori naturalizând în sensul artei, oamenii credincioși, binevoitori.

Stăpânind cu ușurință, grație harului: mitul, poezia, filosofia, religia, cosmogonia și multe alte științe și arte a țesut cu măiestrie, brodând miraculos în Arta dramatică chipuri nemuritoare de regi-eroi ori despoți, precum înaintașul său britanic William Shakespeare.

Nr. 6(46/iunie 2024)

Vatra străbună a Daciei Mari, hărăzită primordial de Dumnezeu, oamenilor drepți, viteji, harnici, credincioși, jertfitori, omenoși, înțelepți, iubitori de frumos, de cânt, de datini, de moșie, de creație, de artă, a avut privilegiul divin, ca în seminția fiilor Ei, să se nască prințesa geto-dacă Maria, devenită apoi prin Sf.Duh, Maica Domnului și Crăiasa Cerului și a Pământului.

Totul în Dacia era Armonie, ca o liturghie sacro-profană: pământ și cer, lumină și cânt, câmpii și păsări, mame și dor, bătrâni și legende, bărbați și cetăți, moșie și voievozi, codru și ape. Nu întâmplător genialul Emin a așezat cuvintele drepte, suverane în graiul lui Mircea cel Mare, ca să se cutremure îngâmfatul și păgânul sultan ce venise să-i cotopească Moșia - Patria sfântă:

„Eu ? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul.../ Și de-aceea tot e mișcă-n țara asta, râul, ramul,/ Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,/ Dușmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;/ N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid/ Care nu se-nfioarează de-a ta faimă, Baiazid!” (Eminescu, Poezii, Scrisoarea III, Editura pentru Literatură, București-1965)

*„Că zmeii Daciei/ Ca constelații sângeros-profetic/
Au strălucit în fața Romei vechi. O lume-a tremurat la arătare/
Și marea ș-a-ndoit spumații muri/ Naintea mândrei fulgerări a lor.”*

După motto-ul, dangăt de clopot privind autoritatea marilor regi geto-daci, la paternitatea Daciei consfințită prin Voia Domnului, ca demnitate suverană și legendară, Eminescu, care avea un cult sacru pentru Dacia, pentru toți mari ei regi, își zugrăvește pe marele Erou-Martir, regele Decebal în ipostaza lui de apărător al patriei, al tradiției, de biruință și de jertfă în fața tăvălugului cotropitor al Romei barbare, ce nu mai contenea să subjuge popoarele și țările lor.

Și pe Decebal Regele-Erou îl găsim una cu Patria sa: cu cerul și pământul, munții și marea, soarele și aerul, fii și fiicele, cu trecutul și prezentul, cu jertfa și izbânda. Cu tot și toate ale Ei.

DECEBAL

„Auziți auziți, cum inima d-oțel/ A Daciei se zbate cu putere.../ Azi oastea noastră a învins iazigii.../ Popoare-ntregi privesc ca la o stea./ Ieri încă slabi, astăzi se grămădește/ Evul întreg în brațul nostru fier.../ Eu am fost punctul care-n marea lumii/ Cea liniștită m-am mișcat - și marea.../ Marea întregă s-a mișcat cu mine.-/ Din codri-antici și pustii de gheață/ De sub lumina aurorii boreale/ Și din dumbrăvi de laur, din pustia/ Egiptului vechi, a Libiei ruine,/ Porniți de constelații sângeroase/ Cu mintea-aprinsă de preoți bătrâni,/ Popoarele pornesc în contra Romei...” (Eminescu, Opere Proză. **Teatru**. Literatură populară, coord. acad. Mihai Cimpoi, Ed. *Gunivas*, Chișinău, 2008)

Viața geniilor, existența lor, flacăra spiritului lor profetic a fost dată de Sus, aprinsă serafic pentru a arde, a lumina viața conaționalilor lor întru comuniune cu Dumnezeu și Sfinții cerului.

Numind obiectul, botezându-l, punându-i nume, Omul îl nășea, îl năștea noii vieți, astfel încât cuvântul făcea cununia între autor (naș) și lucruri, ca o înrudire, ca o blagoslovenie, ca o iubire.

Mihail Eminescu prin clarviziunea sa genială, cu predispoziția lui lirico-filosofică, cu intuițiile lui profetice nu a plăsmuit o cosmogonie anume, pentru a reconstrui, pentru a ne restitui frământătura, aluatul, dospirea, rumenirea Neamului nostru pelasgo-traco-geto-dac, fiindcă tradiția i-a înlesnit țesătura geniului cu vocație metafizico-mistică, unificatoare, de sinteză.

În curtea penitenciarului Aiud, printre miile de întemnițați religios, filosoful creștin-ortodox **Petre Țuțea**, vorbea asistenței în zdrențele vărgate, în lanțuri și viezurilor ateii, despre Hristos, despre Împărăteasa Maria, despre Neamul său eroic-martiric-sfânt, despre profetul Eminescu:

„D-le colonel (era vorba de securistul-călău, făcut la apelul de seară al comuniștilor uzurpatori, îndatorați sovieticilor, cărora le-a predat țara, mare ofițer, Gh. Crăciun n.a.), dacă va trebui ca aici, în lanțuri și-n haine vărgate să murim, considerăm că nu noi îi facem o cinste neamului românesc, ci neamul românesc ne-a făcut onoarea de-a muri pentru el.” (Dragoș/ Ioana Ursu, *Aiudule, Aiudule*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2011)

**Originile, care întotdeauna cheazăuiesc unitatea, asigură dimensiunea continuității, a dăinuirii!
Dochia devine astfel adevăratul geniu tutelar al poporului traco-geto-daco-român!**

În Eminescu s-a mișcat permanent o lume a esențelor!

În profetismul lui s-a aprins și a ars continuu spiritul serafic!

În Luceafărul nostru s-a văzut străfulgerarea grandioasă a Trecutului-Prezent-Viitor!

Pe frontispiciul profetismului lui Emin s-au cimentat temelia unei filosofii și stâlpul înțelepciunii! Filosofia i-a înlesnit accesul la înțelepciune, iar aceasta i-a deschis larg porțile cunoașterii. Orice creație

AVRAM IANCU - 200!

Nr.6(46/iunie 2024)

de spirit din lume reprezintă o oglindă pentru istoria omenirii: legenda unui trecut, devenind gloria unui prezent, care impune renumele, autoritatea și încântă viitorul.

BOGDAN DRAGOȘ

Personajele:

Dragul, Voievod de țară în Maramureș

Sas văru-său; **Bogdan**, fiul lui Dragul...

Bogdan, prințisorul voievodal în urcușul său către domnie s-a format în datina străbună a geto-dacilor, a maramureșenilor dârzi, a oșenilor înflăcărați și neîngenuncheați, în cultul onoarei, moralei, al pregătirii pentru lupta fizică, al vânătorii, al cunoașterii norodului, în cultul Patriei cu toate frumusețile, binecuvântările, darurile, dorurile și înfrățirile ei, vestindu-le tatălui.

BOGDAN (parea I-a)

„Pe când nu erai bolnav mergeam de-a pururi singur/ Adesea rătăcit-am prin munții nalți ai Tisei,/ Pându-unde a lor vârfuri despart apele-n două/ De curge-apoi o parte spre noi spre soare-apune,/ Pe când o altă parte se varsă-n răsărit -/ Spre răsărit adesea îmblat-am zile-ntregi/ Urmând cărarea ceea ce și-au făcut păraie/ Și-am bătut cu ele prin codri vechi și vecinici/ Cărarea-abia îmblată.

Adesea cu Siretul, cu Bistrița adesea/ Eu m-am tot dus la vale pe-o luntre ușurică/ Alătura cu mine având o plasă, arcul.../ Găsii acolo oameni, vorbind aceeași limbă/ Ca și ai noștri. Aflat-am munți cu piscuri nalte/ Așa fel e pe unul căruia-i zic Ceahlăul/ În zile după ploaie cuprinzi cu ochii lumea/ Dac-ăi rotești...Acolo privești în miezul nopții/ Un râu puternic, sprinten curgând spre miazăzi/ Care apoi departe se varsă-n Marea Albastră./ La gura lui departe, pierdută-n zarea zilei/ Vezi o cetate mândră ce-i zic Cetatea-Albă.”(Eminescu, Opere, I, Proză, Teatru, op. cit.)

Marele vizionar al Angliterei, al lumii, William Shakespeare s-a urcat profetic deasupra vremii sale, pătrunzându-i realitățile prin geniala intuiție, dând astfel, măsura cugetării sale înaripate. El a portretizat Viața într-o diversitate de forme, după însușirile specifice fiecărui personaj care s-a raportat la împrejurările, evenimentele, momentele, existențele acelor timpuri.

Unii dintre biografii genialului poet au găsit în Opera dramaturgului peste **800 de personaje** îmbrățișate în mirajul creației sale fără seamăn. „O mare conștiință a vremii” – Nicolae Iorga, cum îl gratula marea eminescolog **Zoe Dumitrescu-Buşulenga** – Maica Benedicta, i-a închinat cca 150 de pagini marelui Shakespeare. (Iorga, *Istoria Literaturilor Romantice în Dezvoltarea și Legăturilor lor*. Vol. II, Ed. pentru Literatură Universală, București – 1968)

Întotdeauna l-am iubit și-l iubesc pe marele poet-dramaturg, descendent al stirpei traco-celte, prin Opera sa și în mod expres pentru *The Merchant of Venice – Neguțătorul din Veneția*, scrisă între anii 1596-1597. În *Gesta Romanorum* (sec. XIII), era deja povestea *Neguțătorului din Veneția*, care a fost prelucrată un secol mai târziu de Giovanni Fiorentino în culegerea *Il Pecorone*, iar de Christopher Marlowe, în *Evreul din Malta*.

Din vastul material, marele poet a realizat o dramă tulburătoare prin întretăierea celor două planuri dramatice, ce au creat o puternică antiteză, cel al iubirii dintre Bessanio și Portia și cel al tragicului proces dintre Antonio și Shylock

„Basanio, un negustor fără dare de mână din Veneția, îndrăgostit de bogata moștenitoare Portia, îl roagă pe prietenul său Antonio să-i împrumute 3000 de ducați. Întrucât și-a investit banii în corăbii și mărfuri, Antonio apelează la cămătarul Shylock, care i-i dă cerând o livră din carnea trupului său dacă nu-și va plăti datoria la timp.

Basanio câștigă bunăvoința tatălui Portiei (alegând din trei lacre pe cea unde se afla portretul ei) și nunta are loc. Dar vasele lui Antonio s-au scufundat și evreul își cere livra. La proces, deghizată ca avocat, Portia îl apără pe Antonio; recunoaște plângerea lui Shylock, dar îl previne să nu verse nici un strop de sânge – sub pedeapsa cu moartea.

Ducele Veneției îl iartă pe Shylock cu condiția să se creștineze și să dea o jumătate din averea sa lui Lorenzo, un tânăr care a fugit cu Jessica, fiica lui Shylock. Între timp, sosesc știri despre întoarcerea cu bine a corăbiilor lui Antonio.”(Leon Levițchi, Istoria Literaturii Engleze și Americane, Vol.I, Dacia, Cluj-Napoca, 1985)

Antonio

„Bessanio-al meu, te rog vorbește./ Și dacă lucrul stă – cum însuși stai-/ În aria onoarei, - sigur fii/ Că punga, brațul meu și tot ce am/ Stă tot deschis – la îndemâna ta..

Bessanio

AVRAM IANCU - 200!

Nr.6(46/iunie 2024)

O față cu avere e-n Belmont./ Frumoasă față! și, ce-i mai de preț,/ Cu mari virtuți. Din ochii ei, cândva,/ Eu am primit tăcute, dulci solii...

Shylock știa ce hramul de demnitate al creștinului Antonio și încearcă să-și justifice cămătăria, invocând afacerea cu oile a lui Iacob, după sfatul lui Abraham din Biblie.

Antonio

Observi, Bessanio,/ Că diavolul, când vrea, e scripturist!/ Un suflet rău, citind citate sfinte,/ E un viclean cu fața zâmbitoare,/ Un măr plăcut, cu miezul viermănos./ O, dulce chip fățărnicia are!...

Shylock

Signor Antonio, în multe rânduri,/ Și-adeșea, pe Rialto, m-ați muștrat/ Că sunt zaraf și cer la bani dobândă.../ Dar eu am dat din umeri și-am răbdat,/ Căci a răbda e scrisa lui Israel.../ Și-această bunătate-o dovedesc:/ Pofțiți la un notar și iscăliți/ Sinetul cuvenit - și-această șagă:

De nu veți răfui, la timp și loc,/ Cutare și cutare sumă, după/ Cuvântul din sinet, atunci amenda/ Să fie socotită drept un funt/ Din scumpa voastră carne, luat tăiat,/ Din trupu-vă, de unde voi voi..."(William Shakespeare, *Richard II, Neguțătorul din Veneția, Iuliu Cezar*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București – 1955)

Viața se mulează după caracterul, după ipostaza omului, în funcție de raportarea acestuia față de Creator, față de Neam, față de Patrie, față de Înaintași, față de comunitatea prezentă. Geniul și Opera lui sunt fidelitate și sălășluire întru frumos, întru sublim, întru dor, întru divin!

Poeții înfiițați harului Duhului Sfânt, sunt înzestrați, sunt hărăziți să poarte efigia nației lor, ca pe un sacerdoțiu liric, pentru a le consfinți destinul existențial al tradiției, al culturii spirituale întru continuitate și dăinuire.

În *Getica*, marele istoric Vasile Pârvan, privind înspre veacul al VI-lea î.Hr., mărturisea despre strămoșii noștri geți că, „în secolul al VI-lea a. Chr. nu aveau o cultură calitativ inferioară, ci doar formal deosebită de a grecilor (traco-elenilor n.a.).” Tot ce-i deosebea pe anticii frați era că geții noștri trăiau în patriarhat, în viața Satului, în vreme de traco-grecii savurau Cetatea, patriciatul.

Înzestrați de Atotcreatorul cu toate darurile, străbunii noștri pelasgo-traco-scito-geto-dacii aveau o cultură patriarhală, spiritual-religioasă ce cobora din tradiție, deci, din eternitate. „Când un neam sau o cultură încep să coboare din eternitate, ele nu mai pot fi oprite...” (Constantin Noica, *Pagini despre sufletul românesc*, Ed. Humanitas, București-2014, p. 9)

Așadar, Neamul și cultura lui merg în eternitate și rămân în eternitate. „Neamul nostru rămâne pentru că și el participă, în felul lui, la eternitatea ființei.” (ibid., p. 11)

Așa a rămas Bădița Eminescu în eternitate pentru a ne aminti de neamul nostru și cultura lui.

BOGDAN (partea a II-a)

„...Iar despre soare-apune vezi iar un râu puternic/ Pe șapte guri, se zice, vărsându-se în mare, E Dunărea, aproape de gurile-i Chilia./ Într-aste două râuri și între munții negri/ Privești o țară-ntreagă de codri și de dealuri;/ Din văi cu râuri line din codri fără capăt/ Vezi turme fără număr în zare răsărind/ Și buciumele sună duios și cânt de fluier-/ Sălbateci zboară caii mai iuți decât chiar vântul/ Și câinii urlă jalnic... Ciobani pe cai călări/ Străbat ca și săgeata câmpiile întinse...

*De-acea frumoasă țară. Adesea pe Ceahlău/ Făcându-mi ochii roată, am zis ce bine ar fi/ O mână să cuprindă atât cât vezi cu ochii/ Și nu mai mult...Întinsă ar fi domnia totuși./ Sunt ici și colo-n țară boieri și capi de neamuri/ În Vrancea și în Codrii Tigheci, în Câmpulung,/ Cetatea Albă are șoltuz cu multă oaste,/ Bârladul stăpânește olate și pășuni,/ **Suceava** are ziduri de poți îmbla călare/ Pe ele...”* (Eminescu, *Opere Proză, Teatru, Literatură populară*, op. cit.)

Approape întreaga natură lirică a Marilor Titani, Shakespeare și Eminescu mustește de licoarea filosofică a înțeleptului. Approape fiecare vers se reflectă multicolor în undele muzicii lor astrale, în care fredonează Patria, Neamul, Tradiția, Tricolorul, Trecutul, Prezentul, Viitorul.

„Știi, bădiță Mihai din Ipotești,/ Tot versul tău e muzică astrală!/ Îți mulțumim că te-ai născut... și ești/ Al neamului mândrie și comoară! (Angela Mândăcanu, *Cronica Timpului*, Anul X, 108-109, Ian-Feb 2024)

Întru pururea cinstirea voastră Regali înaintași!

13 Iunie 2024 - ÎNĂLȚAREA DOMNULUI – ZIUA EROILOR

Hristos s-a înălțat!
GHEORGHE CONSTANTIN NISTOROIU